

Štampa vsak četrtek in
v polno vred ali
v štirnoročnem pošiljanju
za celo leto 12 din.,
za 7 dni, četrta leta
4 din. Izven Jugoslavije
10 din. Naročnina se pošlje
na upravištvu "Slovenskega
Gospodarja" v Ma-
riboru, Koroška cesta 5.
Čekni se dopolnjuje do odpo-
visti. Naročnina se plačuje
vnaprej.
Tiskarna izdaništva št. 113.

Posredovanje štampa vsak 2 kroti ali 50 para.

Polnina plačana v gotovini.

Izdaništvo: Koroška
št. 5. Rokopisi se ne
čaja. Upravištvo spre-
ma naročnino, inštrirane
reklamacije.
Cene insercij po dan-
voru. Za večkratne oglaš-
primeren popis. Nespre-
reklamacije so pošiljane
prosto.
Čekni račun pošilja
uradu Ljubljane št. 10400.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

22. številka.

Maribor, dne 1. junija 1922.

56. letnik.

Katoliški shodi.

Te dni se v Sloveniji začnejo vršiti pokrajinski katoliški shodi. Katoliško misleče slovensko ljudstvo hoče na njih z vso odločnostjo povdariti katoliška načela, ki morajo prekvasiti pred vsem naše javno življenje!

Katoliška načela, izražena v desetih božjih zapovedih za javno življenje, politično in gospodarsko, za vladarje, državnike, politike naj ne veljajo! Kako bi sicer mogli biti dovoljeno bogatim, da izjemajo in izkoriščajo gospodarsko slabotnejše? Kako, da se valjajo eni v razkošju, a drugi lakote umirajo? Zakaj je dovolj denarja za zabave visokorodnih pohajkačev, a ga ni za najnujnejše potrebe trpečih, revežev in bolnikov? Zakaj smejo bogatini bogatejši še bolj, a ubožni še bolj obubožati? Kako, da niso v državah enakopravni vsi stanovi, ne vsa plemena in ne vse veroizpovedi? Zakaj eno pleme izkorišča drugo, en narod podjarmlja drugega? Zakaj je lakomnost, pohlep maščevalnost in sovraštvo prevzelo narode in pognalo v svetovni vojski milijone mož in mladeničev na morišče, milijone žen in otrok v skrajno bedo? — Vsega je krivo pomanjkanje katoliških načel v javnem življenju! Namesto katoliških načel pravičnosti in ljubezni, velja danes v javnem življenju načelo sile, krivičnosti, izkoriščanja, korupcije, brezvestnosti in sebičnosti! In v tem duhu hočejo vzgojiti tudi bodoči rod! Zato si preko staršev, in katoliške Cerkve krmarji držav lastijo izključno pravico do otrok, da jih v edino državni šoli vzgojijo brez Boga, brez vere, brez pravosti! Zato hočejo po sokolstvu s svojim protikrščanskim duhom okužiti tudi šoli odraslo mladino. V službo svojih idej vpregajo največjo moč novega časa: časopisje, ki naj med ljudstvo širi versko mlačnost in brezbriznost, nevero, krivičnost, nasilnost in nenravnost!

Na to široko odprto rano — pomanjkanje katoliških načel v javnem življenju, hočejo letošnji katoliški shodi opozoriti z vso resnobo! Edino katoliška načela, ki oznanjajo pravičnost, enakopravnost, ljubezen, miroljubnost in usmiljenje, ter prepovedujejo krivico, izkoriščanje, maščevalnost, uboj, lakomnost, morejo ozdraviti bolne politične in gospodarske razmere in osrečiti države! Zato morajo katoliška načela zavladati v vsem javnem življenju v kulturi (izobrazbi uma in srca), v politiki, v gospodarstvu, povsod!

Da to dosežemo, moramo z odločno katoliškim duhom prešinjati že nežno dečo v družini in v šoli! Zahtevamo katoliško versko šolo! Otroci se morajo vzgajati po božjih zakonih! Verski katoliški duh mora voditi ves pouk in vso vzgojo!

S katoliškimi načeli moramo napolniti srca šoli odrasle mladine! Proti brezverskemu sokolstvu mora nastopiti vsa slovenska mladina, še krepkeje ko danes organizirana v Orlu, Orlici, Mladeniških in Dekliških zvezah ter Marijinih družbah! V mladeniških društvi si moramo vzgojiti najodločnejše bojavnike za polno zmago katoliških načel v naši domovini!

Najuspešneje pa bomo mogli katoliškim načelom priboriti zmago v javnem življenju z razširjanjem in vsestranskim podpiranjem katoliškega časopisja! «Zamanj gradite cerkve, zamanj ustanovljate šole, zamanj prirejate misijone — vse vaše delo je zamanj, ako hkrati ne znate rabiti v svojo brambo in za svoje napade najboljšega orožja — tiska.» (Papež Pij X.)

Katoliška načela v javnem življenju — katoliška

verska šola — katoliške mladinske organizacije — katoliško časopisje!

To je program letošnjih pokrajinskih katoliških shodov. Bog nam daj svoj blagoslov!

Katoliški shod v Nazarjih pri Mozirju

bo 11. junija 1922 — na Trojiško nedeljo — za dekanije: Gornjigrad, Skale in Braslovče.

SPORED:

1. Od pol 8.—9. ure: Zborovanje odsekov v samostanu. Poročajo č. gg.: o. defin. Marijofil Holeček — Nazarje; župnik Franc Krošelj — Mozirje; kaplan Janez Kljun — Rečica.
2. Ob 9. uri: Slovesna služba božja: ena v cerkvi, ena na prostem pred cerkvijo. Pridigujeta č. gg.: dekan J. Rotner — Skale in župnik A. Požar — Rečica. Ob koncu službe božje zahvalnica in «Lepa naša domovina». Sodeluje več cerkvenih pevskih zborov.
3. Ob 10. uri: Slavnostno zborovanje: Pozdrav domačega župana M. Blekača.

SLAVNOSTNI GOVOR

- a) Katoličanstvo in javnost — g. urednik Franc Smodej iz Ljubljane.
- b) Katoliška šola — g. prof. J. Vesenjaka iz Maribora.
- c) Mladinska organizacija — g. Jože Pirc iz Ljubljane.
- d) Katoliški tisk — g. dr. Ogrizek iz Celja.

Vsakemu govoru sledijo tozadevne resolucije.

Zupljani gornjegrajske, šaleške in braslovške dekanije! Ako vam je za versko vzgojo vaših otrok, za poštenost vaše mladine in za pravično ureditev vsega javnega življenja: Manifestirajte ta dan za katoliško misel! — Pridite dne 11. junija vsi, posebno moški na katoliški shod v Nazarje, na katerega vas vabi

pripravljalni odbor.

R. J.

Republika?

(Dopis iz kmetskih krogov).

Prvi čas po preobratu.

Čenjeni gospod urednik! Ker se še dobro spominjam lepih časov narodne probude po taborih, ko so vsi Slovenci brez razlike stanov (strank še tedaj ni bilo) služili samo eni visoki, narodni ideji; ker se še dobro spominjam, kako smo se prej združeni Slovenci začeli ločiti na stranke, ker so hoteli nekateri sebični advokati izkoriščati probujajoči se narod; ker se še živo spominjam ravnokar pretekle grozne vojne dobe in njej sledečega narodnega prevrata, zato mi dovolite, da napišem našemu kmetskemu narodu nekatere besede v pomislek, ker čutim, da se bližajo zopet resni in hudi časi.

Predragi! Prve tedne po preobratu smo bili vsi veseli in zadovoljni, ker si je vsak mislil: zdaj je konec vojne in zdaj pridejo lepši časi. Jaz sem bil vesel, ker sem vedel, da mi ne bodo več hodili rekvirirali žita in krompirja, da mi cesarski komisariji ne bodo hodili več dojit krav in kuram šlatat jajc, narodni uradniki so se ponosno bili ob prsa češ, Slovenec sem in rešili smo se stoletne nemške nadvlade, trgovci so se veselili proste trgovine in kupčevanja in vsi smo mislili, da pride se-

Krepko mi je stisnil roko in pogum se mu je vrnil in vesel je bil ves večer.

In zares prijetno je bilo, tisti večer! Vsaj za naju dva vem, da je bilo, za Porcijo in za mene.

Vse sva se zmenila, ko so se drugi pogovarjali o vsakdanjih rečeh in kartali, ves, ne samo to, da se imava rada in da bo moja, ampak tudi to, da nimam niti vinarja svojega denarja in da tisti milijonski bankovec ni moja last.

Radovedna je bila in kakor je že pri zaljubljenem človeku, — povedal sem jej vse, celo zgodbo od začetka, ko sem prišel v London, pa do danes. Smejala se mi je in se je smejala, da so jo solze polivale in da so jo že skorajda krči grabili.

Zakaj se neki toliko smeje, sem se čudoma popraševal. Pri vsaki podrobnosti iz moje zgodbe se je iznova zasmejala, komaj da je prišla malo k sapi, in celo minuto sem moral čakati, da se je spet pomirila. In nato je iznova začela —

Kaj takega še nisem doživljal! Bridka je bila moja zgodba, polna skrbi in strahov — nerazumljivo se mi je zdelo, da more vzbuditi pri tem dekletu toliko veselost. Pa ljubil sem jo vldjub temu, in še bolj ko poprej — taki so možki — in premišljeval sem, kako prijetno bi bilo, imeti tako ženo, ki bi ohranila dobro voljo in bi se smejala tudi v bridkin urah —. Potreboval bi tako družico v življenju, kajti nič posebno prijetnega me ni pričakovalo —.

Tudi to sem jej povedal in pa da delam dolgove na

daj srečna doba cenih podplatov in oblek. In uradnik si je prižgal cigareto in kmet je zadovoljno puhal iz svoje pipe, kakor, da mu ne bi bilo treba več misliti na težki življenjski boj. Ziveli smo samo hipni sedanjosti.

Zeleni prapor pri nas in na Hrvaškem.

Jugoslavija je priznana agrarna država. Ogromno večino tvori kmetsko in kmetsko-delavsko ljudstvo. Namesto, da bi takoj začeli jačiti in krepiti in izpopolnjevati svoje stare, po vojni zrahljane kmetske organizacije, smo brezbrizno vtaknili roke v žep.

To so opazili inteligentni «štreberji», ki ne koreninijo v večini naroda in so začeli klicati: Le vkup, le vkup, uboga gmajna. V boj za staro pravdo! S pomočjo nekaterih kmetov so začeli razvijati samostojni zeleni prapor na katerega so združili precej glasov. Toda naroda se je hitro iztreznilo, ko je občutil na svoji lastni koži, blagoslov nove «kmetske» stranke, koje voditelji so se začeli rivati proti vladnim koritom, katere polni sedaj še iz ljudstva izsesani denar. Narod je začel izstopati iz te stranke. Mnogi pa si ne upa več nazaj v staro stranko, ker ga je sram in zato hočejo ta položaj izrabljati drugi častihlepneži in za to ustanovljajo nove stranke — s starimi, obče veljavnimi in priznanimi programi, da zlezejo na teh kmetskih in delavskih hrbtih «malo više», kakor se je to posrečilo nekaterim samostojnim voditeljem neposredno po vojni. In ker je Radič na Hrvaškem zmagal začniti s svojo «republikansko» idejo (priporočal bi tudi lahko sultanat), mislijo sedaj, da bodo splezali kvišku po istem doktorskem receptu. Ti ljudje ne pomislijo, da beseda republika ne pomeni nič in da je Radič zmagal samo na podlagi svojih demagoških obljub. Besede: republika, cesarstvo, monarhija, kraljevina so prazen glas, kajti vsaka republika, vsako moderno cesarstvo in kraljestvo se vlada danes s pomočjo od ljudstva izvoljenih zastopnikov. Ali mislite, da bi Mermolja, Fucelj, Urek in Kukovec več dosegli v jugoslovanski republiki, kakor sedaj v kraljevini, ko so vendar na vladi. Tega niti sami ne verjamejo, ker bi bili sicer za republiko. Ali mislite, da bi gostobesedni Radič bil v današnji kraljevski Jugoslaviji slabši poslanec in delavec za narodni blagor, kakor v svoji bajni republiki? Vrag po imenu! Ali se imenuje Jugoslavija: republika ali cesarstvo, ali kraljestvo ali magari sultanat, to je nam kmetovalcem in delavcem in vsem trpečim slojem pač vseeno. Zaba tudi ne vpraša, kako se pravi mlaki, v kateri stanuje, samo da se počuti dobro v tisti vodi, svoji — domovini.

Mi kmetje in delavci, ki tvorimo ogromno večino v državi, hočemo našo Jugoslavijo tako urediti, da bo skrbela tudi za nas in da bomo vedeli, zakaj plačujemo direktne in indirektno davke. Mi hočemo državo, v kateri bo zadovoljen kmet in delavec, uradnik in vojak, rekodelec in trgovec, ker vemo, da moramo vsi skup živeti v bratski slogi. Vsi moramo skupno in pravično delati za dobrobit nas vseh. Vsi za enega, eden za vse, kakor čebelice v panju.

Preveč trotov v Jugoslaviji.

Danes pa imamo žalibog v Jugoslaviji preveč — trotov. Tudi Radič je tak trot, katerega redijo pridne kmetske čebelice iz sosedne Hrvaške! Zakaj pa ne dela? Zakaj ne gre v parlament in ne pomaga pravični obstrukciji slovenskih in srbskih kmetov do pravice? Kar on zahteva, zahtevamo tudi mi slovenski kmetje in smo že davno zahtevali celo tedaj že, ko se Radiču pod Tisovim vodstvom še niti sanjalo ni o kakih republikah.

račun svoje bodoče plače. In tedaj se je končno zresnila in je v skrbeh vprašala, ali ne zaupam preveč na svojo službo in ali nisem previsoko nastavil svoje plače za prvo leto.

Pri njenih besedah mi je prišlo nekaj pametnega na misel. Vprašal sem jo:

«Ljuba Porcija, ali pojdeš z menoj, ko grem na račun k neznanima bogatinoma?»

V veliki zadregi in obotavljanju mi je Porcija odgovorila:

«D— a—, če misliš, da ti bo moja navzočnost kaj pomagala. Ampak, — misliš, da bi se spodobilo?»

«Ne vem, ali bi se, in zares, bojim se, da se ne —. Ampak veš, toliko zavisi od tega —.»

«Torej pa pojdem, naj se spodobijo ali ne!» je odgovorila z lepim, požrtvovalnim navdušenjem. «O, — srečna bom, če ti bom mogla pomagati!»

«Pomagati, draga —? Ne samo pomagala boš, — glavno vlogo boš igrala! Ti si tako ljubka, tako dražestna in prikupljiva, — globok vtis boš naredila in navijal bom plačo, da bodo vijaki škripali, in v tvoji navzočnosti se ne bodeta ustavljala —!»

Da bi jo bili videli, kako je zardela in kako srečno so jej sijale oči!

«Ti si hudoben in nevaren prižim! Niti besedice ni res na tem, kar si sedajle povedal, pa vseeno, — pojdem s teboj, da boš zvedel, kako drugi ljudje z drugačnimi očmi gledajo svet —!»

LISTER.

Bankovec za milijon funtov zlata.

Angleški spisal Mark Twain.

(Dalje.)

O koncu meseca —? To je še več ko 14 dni! Preveč natezate mojo radovednost! Recite, da čez teden dni!»

«Ni mogoče! Vse boste zvedeli! — In kako je s prodajo rudokopa?»

Njegovo veselo lice se mu je stemnilo in globoko je vzdihnil:

«Dober prerok ste bili, Henry, dober prerok! Bolje bi bilo, da nisem šel v London! Kar ne ljubi se mi govoriti o tej nesrečni zadevi!»

«Pa morate! Z menoj pojdete in pri meni ostanete noč, ko smo tukaj opravili, pa mi boste gotovo vse povedali!»

«Smem —? Zares —?»

Oči so se mu zasolzile.

«Da! Vse hočem vedeti, celo vašo zgodbo!»

«Kako sem vam hvaležen! Vsaj eden človek zopet, ki ima sočutje z menoj in z mojo ponesrečeno prodajo, — po vseh bridkih izkušnjah, ki sem jih doživljal — Bog! Na kolenih bi vas zahvalil!»